

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3294/2020. (VII. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 5.Kf.650.237/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 5.Kf.650.237/2019/8. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény IX. cikk (1) és (4) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 2. Az indítványozó 2014. október 12. és 2017. július 9. között Szentistván Nagyközség polgármestere volt. Szentistván Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) 2017. május 11-én fegyelmi eljárást kezdeményezett az indítványozóval szemben egyes önkormányzatot érintő ügyekben. A Képviselő-testület 2017. június 28-ai ülésén határozatot fogadott el, melyben megállapította az indítványozó fegyelmi felelősségét és kártérítésre kötelezte. Ezen túlmenően a Képviselő-testület büntetőfeljelentést is tett.
- [3] A Képviselő-testület fegyelmi határozatával szemben az indítványozó bírósághoz fordult. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.M.593/2017/43. számú határozata a Képviselő-testület fegyelmi határozatát hatályon kívül helyezte, kötelezte továbbá 2 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása értelmében a Képviselő-testület fegyelmi határozata nem jelöli meg az indítványozó által elkövetett konkrét kötelezettségzegéseket, nem tartalmazza a tényállás leírását, és nem tartalmaz indokolást sem. A lényeges eljárási szabálysértések a határozat jogellenességét eredményezték.
- [4] A sérelemdíj tekintetében az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a fegyelmi eljárást megindító irat indítványozóval való közlését a helyi kábeltelevízió közvetítette, továbbá az indítványozó pszichés ártalmat, átmeneti egészségkárosodást eredményeztek.
- [5] Az alperesi fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott határozatban az elsőfokú bíróság ítéletének fegyelmi határozatot hatályon kívül helyező döntését helybenhagyta, az indítványozó sérelemdíjra vonatkozó követelését viszont elutasította. Ez utóbbival összefüggésben a másodfokú bíróság két körülménynek tulajdonított jelentőséget. Egyrészt annak, hogy az indítványozó közszereplő, így személyiségi jogai a szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül, korlátozhatóak. Az indítványozóval szembeni munkajogi intézkedés az indítványozó polgármesterként (azaz közszereplőként) tanúsított magatartásához kötődik, a polgármester munkájával pedig együtt jár, hogy tevékenysége nagyobb érdeklődésre tart számot. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó személyiségi jogainak korlátozása nem haladta meg a szükséges és arányos mértéket.
- [6] Az indítványozó egészségkárosodása kapcsán a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó betegsége már korábban is fennállt, állandósult károsodás nem volt véleményezhető. Az indítványozó már korábban is igénybe vette stresszterapeuta kezelését. Mind ezek alapján a másodfokú bíróság nem látott ok-okozati összefüggést a fegyelmi határozat és az indítványozó egészségi állapota között.
- [7] 3. A támadott döntéssel szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogot,

- a IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítási szabadságot, valamint a IX. cikk (4) bekezdésének azt a fordulátát, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem sértheti az emberi méltóságot.
- [8] Tartalmilag az indítványozó az Alaptörvény IX. cikkének sérelmét a következőben látta: „a tudottan valótlan, hamis, az érintett jóhírnevét, becsületét sértő tényállítást megfogalmazó vélemények a közéleti vita során sem állnak alkotmányos védelem alatt. [...] A közszereplői minőség ebből következően bizonyosan nem jelentheti, hogy a közszereplőt a munkavégzéstől, szolgálati jogviszonyától is valótlan állítások mentén a közszereplői minőségre hivatkozással meg lehet fosztani emberi méltóságától, meg lehet alázni, lakóhelyének megváltoztatására lehet kényszeríteni és köteles elviselni még az egészségi állapotának a súlyos megromlását is.”
- [9] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a másodfokú bíróság semmilyen bizonyítást nem vett fel, mégis teljes egészében mellőzte a sérelemdíj megállapítását. Tartalmilag a jogorvoslat-hoz való jog sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a támadott döntést „a bíróság olyan keretben hozta meg, amelyet egyik fél sem kért”, és további jogorvoslatra nem volt lehetősége a sérelemdíjjal kapcsolatban.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmány-jogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
 - b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [13] Az indítványozó megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványban kifejtette az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], és kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [14] Az indítványozó jogi képviselője a támadott döntést 2019. december 16-án vette át, és az alkotmányjogi panaszbeadványát 2020. január 13-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőn belül – nyújtotta be. Megállapítható továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék döntésével szemben nem állt további rendes jogorvoslat a rendelkezésére.
- [15] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozó teremt-e okozati összefüggést az Alaptörvény IX. és XXVIII. cikkei és a sérelmezett bírói döntés között.
- [18] 5. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát, a (4) bekezdés ugyanakkor rögzíti, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére”.
- [19] A véleménynyilvánítás szabadsága mindenki számára biztosítja azt a jogot, hogy véleményét szabadon kialakítsa, véleményét kinyilvánítsa és másokkal megossza {3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, Indokolás [18]}. A támadott döntés semmilyen vonatkozásban nem sérti az indítványozónak ezt a jogát; az eljárásban fel sem merült, hogy az indítványozó ne gyakorolhatta volna véleménynyilvánítási szabadságát valamilyen vonatkozásban.

Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése nem önálló alapjogot állapít meg, hanem a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, így erre sem alapíthat az indítványozó alapjogi sérelmet.

- [20] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: jelen ügyben a Képviselő-testület sem a véleménynyilvánítás szabadsága alapján hozta meg a fegyelmi döntését, hanem törvényben rögzített hatáskörei alapján. Ennek azonban az indítvány befogadhatósága kapcsán nincs jelentősége.
- [21] 6. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”. E jog sérelmét az indítványozó abban látta, hogy – hivatkozása szerint – a bíróság bizonyítás felvétele nélkül mellőzte a sérelemdíj megállapítását.
- [22] A tisztességes eljáráshoz való jogból következik, hogy a jogot, kötelezettséget megállapító bírósági döntést indokolni kell. Ugyan az indokolási kötelezettséget szövegszerűen csak a hatósági eljárással összefüggésben rögzíti az Alaptörvény, de az a bírósági eljárás tisztességességének is fogalmi eleme. Az nem következik az Alaptörvény XXVIII. cikkéből, hogy egy másodfokú bíróságnak feltétlenül új bizonyítékokat kellene felvennie, csupán az, hogy indokolja, hogy milyen okból vont le a bizonyítékokból eltérő következtetést, mint az elsőfokú bíróság.
- [23] Jelen ügyben a másodfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokból arra következtetett, hogy nincs oksági kapcsolat a fegyelmi határozat és az egészségromlás között, ezért nem jogosult az indítványozó a sérelemdíjra. A tényállás feltárása, az azokból levonható következtetés levonása az általános hatáskörű bíróság feladata, azt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül [pl. 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre annak eldöntésére, hogy a Képviselő-testület határozata okozati összefüggésben van-e az indítványozó egészségromlásával. E körben csak azt vizsgálhatja, hogy a bíróság az indokolási kötelezettségnek eleget tett-e. A támadott döntésben pedig a bíróság rögzítette döntésének indokait. Ha az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre az indítványozó kérelmének elbírálására, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja alapján az indítványt visszautasítja.
- [24] 7. Végül az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét kifogásolta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a másodfokú bíróság sérelemdíjat elutasító döntésével szemben nem volt jogorvoslati lehetősége.
- [25] A 6/2020. (III. 3.) AB határozat részletesen foglalkozott a jogorvoslathoz való jog tartalmával. Megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, hogy „a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat” (Indokolás [106]). Elemezte azt is, hogy a magyar jogorvoslati rendszerben mind a kasszatórius, mind a reformatórius jogorvoslati jogkör jelen van, és nem következtetett arra, hogy a tényállás megváltoztatásának a lehetősége önmagában sértene a jogorvoslathoz való jogot (Indokolás [95]). A jogorvoslathoz való jogból nem következik a reformatórius jogkör alaptörvény-ellenessége, így logikailag az sem, hogy a másodfokú döntés az elsőfokon pernyertes fél számára hátrányos lesz.
- [26] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A korábbi egyértelmű, az indítványban felvetett ellentétes gyakorlat miatt ez a feltétel nem áll fenn, ami viszont az alkotmányjogi panasz visszautasítását eredményezi [Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pont].
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy egyes indítványi elemek nem hozhatók okozati összefüggésbe a támadott döntéssel [Alaptörvény IX. cikk (1) és (4) bekezdés], az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítvány elbírálására az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróságnak egységes, kialakult gyakorlata van, és az indítvány nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét. Ezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/164/2020.

• • •